

**«АҚЫЛ -ОЙЫ ЖӘНЕ ДЕНЕ БІТІМІ ДАМУЫНЫҢ
БҰЗЫЛУЛАРЫ БАР БАЛАЛАР МЕН
ЖАСӨСПІРІМДЕРДІ ӘЛЕУМЕТТІК БЕЙІМДЕУ ЖӘНЕ КӘСІБИ-
ЕҢБЕКПЕН ОҢАЛТУ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ
ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ**

**ЛОГОПЕДТЕРГЕ АРНАЛҒАН «ЛОГОПЕДИЯЛЫҚ МАССАЖ: БЕТ ПЕН
АРТИКУЛЯЦИЯЛЫҚ АППАРАТ БҰЛШЫҚЕТТЕРІНЕ ТҮЗЕТУ-
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ӘСЕР ЕТУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ»
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КАДРЛАРДЫҢ БІЛІКТІЛІГІН АРТТЫРУ
КУРСТАРЫНЫҢ БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ**

Алматы, 2026

МАЗМҰНЫ

1. Жалпы ережелер.....
2. Глоссарий.....
3. Бағдарлама тақырыптары.....
4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері.....
5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны
6. Оқу процесін ұйымдастыру.....
7. Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз ету.....
8. Оқу нәтижелерін бағалау
9. Курстан кейінгі қолдау көрсету.....
10. Негізгі және қосымша әдебиет тізімі

1. Жалпы ережелер

1. «Логопедиялық массаж: бет пен артикуляциялық аппарат бұлшықеттеріне түзету-педагогикалық әсер ету технологиялары» педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) арнайы және жалпы білім беретін мектепке дейінгі мекемелер мен мектеп, ППТК, логопедиялық пункт логопедтерінің біліктілікті арттыру курстарында оқуын реттейді. «Логопедиялық массаж: бет пен артикуляциялық аппарат бұлшықеттеріне түзету-педагогикалық әсер ету технологиялары» атты курс түзеу-логопедиялық көмек көрсететін мұғалім логопедтің, логопедтің кәсіби қызметтері талап етілетін арнайы және жалпы білім беретін мектепке дейінгі мекемелер мен мектеп, ППТК, логопедиялық пункт жағдайында өте маңызды.

«Логопедиялық массаж: бет пен артикуляциялық аппарат бұлшықеттеріне түзету-педагогикалық әсер ету технологиялары» Бағдарлама «Арнайы педагогика-логопедия» даярлау бағыттары бойынша Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттары (БМЖМС) белгілеген бірқатар кәсіби құзыреттерді сапалы арттыру мақсатында, сондай-ақ сөйлеу тілі бқзылыстары бар балаларға түзету көмегі саласында жұмыс істейтін әртүрлі бейіндегі өзге де мамандарда логопедиялық массаж жүргізу бойынша қызметтер көрсету саласында өз бетінше жұмыс істеу үшін қажетті құзыреттерді қалыптастыру үшін әзірленді. Біліктілікті арттыру бағдарламасы оқытудың мазмұнын, ұйымдастырушылық-әдістемелік нысандарын және еңбек сыйымдылығын реттейтін оқу-әдістемелік нормативтік құжат болып табылады. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының, мектеп, ППТК, логопедиялық пункттердің логопедтеріне арналған «Логопедиялық массаж: бет бұлшықеттері мен артикуляциялық аппаратқа түзету-педагогикалық әсер ету технологиялары» бағдарламасы тыңдаушыларда сөйлеу бұзылыстарын түзетудің заманауи логопедиялық технологияларының бірі ретінде логопедиялық массаж саласындағы құзыреттіліктердің қалыптасу деңгейін сапалы арттыруға арналған.

«Логопедиялық массаж: бет бұлшықеттері мен артикуляциялық аппаратқа түзету-педагогикалық әсер ету технологиялары» тақырыбы бойынша логопедтердің біліктілігін арттыру бағдарламасының өзектілігі сөйлеу қабілеті бұзылған балалар санының тұрақты өсуіне, сөйлеу тілі бұзылыстары құрылымының күрделенуіне және аралас бұзылулары бар (сөйлеу, зейін, мінез-құлық, когнитивтік функциялар) білім алушылар үлесінің ұлғаюына байланысты. Білім беру және психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесіне қойылатын заманауи талаптар логопедтен

кәсіби құзыреттілікті үнемі жаңартып отыруды талап ететін ғылыми негізделген, дәлелді және вариативті түзету әдістерін қолдануды қамтиды.

Осыған байланысты, осы тақырып бойынша біліктілікті арттыру логопедтердің кәсіби қызметін жетілдіруге, түзету көмегінің сапасын арттыруға және әр балаға жеке көзқарасты қамтамасыз етуге бағытталған.

Қазіргі уақытта жоғары оқу орындарында білім алушыларды даярлау және логопед-мұғалім, логопед мамандығы бойынша бітіреді, бірақ бітіргеннен кейін де, мамандар курстар тақырыбы бойынша біліктілігін арттыру қажет. Қазіргі уақытта мектепке дейінгі, мектептегі білім беру ұйымдарының, ППТК, логопедиялық массаж бойынша логопедтерге арналған біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламасы жоқ.

Аталған барлық өзекті мәселелерді ескере отырып, осы білім беру бағдарламасы әзірленді.

2. Ерекше мұқтаж балаларға түзету көмегі саласында жұмыс істейтін мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының, мектеп, ППТК, логопедиялық пункттердің логопедтері үшін біліктілікті арттыру курсының мақсаты- әртүрлі сөйлеу тілі бұзылыстары бар балаларға логопедиялық массаж жасау үшін тыңдаушыларда бар құзыреттер деңгейін сапалы арттыру және / немесе қызмет көрсету саласында өз бетінше жұмыс істеу үшін қажетті құзыреттерді қалыптастыру болып табылады мамандарда логопедиялық массаж жүргізу бойынша.

Бағдарламаны игеру үшін тыңдаушылар негізгі кәсіптік оқыту кезінде қалыптасқан білімді, білік және дағдыларды пайдаланады. Бағдарламаны зерделегеннен кейін алынған білім мамандықтардың тиісті ірілендірілген тобы шеңберінде біліктілікті арттыру курстарынан өту процесінде жетілдірілетін құзыреттердің негізінде жатыр.

3. Логопедтердің курстық оқу ұзақтығы 80 сағатты, 10 жұмыс күнін құрайды, олардың әрқайсысы екі кезеңнен тұратын күніне 2 сағаттан (8 академиялық сағат) 4 сабақты қамтиды: бірінші кезең – аудиториялық, екінші кезең - базадағы зертханалық-практикалық сабақтар. Сабақтың мазмұны мен егжей-тегжейлері осы Бағдарламаға 1 және 2-қосымшаларға сәйкес курстың оқу жоспарында ұсынылған.

2. Глоссарий

4. Курстың глоссарийі келесі негізгі ұғымдарды қамтиды:

1) логопедиялық массаж әдістері – құралдарға және денемен жанасу тәсіліне негізделген әдістердің жіктелуі; олар әсер ету тереңдігі мен дәлдігімен ерекшеленетін сөйлеу бұзылыстарын немесе сауықтыру мақсаттарын түзету үшін қолданылады: қолмен — саусақтармен, зонд — нүктелік ынталандыруға арналған арнайы зондтармен, ал аппараттық-дірілге немесе вакуумдық дренажға арналған құралдармен (вакуум, діріл);

2) логопедиялық массаж (Логомассаж): тіл, ерін, бет, таңдай және мойын бұлшықеттеріне олардың тонусын қалыпқа келтіру және

артикуляциялық аппараттың қозғалыс функцияларын жақсарту үшін механикалық әсер ету әдісі;

3) қолмен массаж: логопедтің саусақтарымен орындалады, зонд массажаына дайындық кезеңі болуы мүмкін, сипау, ысқылау, дірілдеу, сипауды қамтиды;

4) зонд массажы: сөйлеу аппаратының бұлшықеттері мен тіндеріне нүктелік әсер ету үшін арнайы зондтарды (құралдарды) қолдану, көбінесе қолмен жасалады;

5) артикуляциялық гимнастика: тіл, ерін және бет бұлшықеттерінің қозғалғыштығы мен күшін дамытуға арналған жаттығулар жиынтығы, көбінесе логомассажбен біріктіріледі;

6) дизартрия: сөйлеу аппаратының бұлшықеттерінің жеткіліксіз иннервациясымен байланысты сөйлеудің айтылу жағының бұзылуы;

7) дислалия: көбінесе анатомиялық ерекшеліктерге байланысты жүйке жүйесінің зақымдалуымен байланысты емес дыбыстық айтылудың бұзылуы;

8) дисграфия: фонематикалық процестердің дамымауымен байланысты болуы мүмкін жазудың бұзылуы;

9) сөйлеу тілінің тежелуі (СТТ): сөйлеу дамуының жалпы артта қалуы;

10) ринолалия: мұрын қуысының патологиясымен байланысты дауыстың және дыбыстың айтылуының бұзылуы, сөйлеудің мұрын реңін тудырады (мұрынның резонансы);

11) түзету технологиялары – бұл ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарда, балаларда олардың сәтті бейімделуі, оқуы және әлеуметтенуі үшін бұзылған функцияларды (физикалық, психикалық, сөйлеу) түзетуге, өтеуге және дамытуға бағытталған оқыту әдістерінің, тәсілдері мен нысандарының жиынтығы. Олар диагностиканы, жеке жұмысты жоспарлауды (ойын әдістерін, арт-терапияны, логоритмиканы, ертегі терапиясын және т.б. қолдана отырып) қамтиды және сақталған анализаторларды дамытуға және жаңа дағдыларды қалыптастыруға бағытталған;

12) Ақпараттық технологиялар – объектінің жай-күйі туралы жаңа сападағы ақпаратты алу үшін бастапқы ақпаратты жинау, өңдеу және беру әдістері құралдарының жиынтығы, яғни.ақпараттық өнім.

3. Бағдарлама тақырыптары

5. Біліктілікті арттыру бағдарламасы келесі тақырыптарды қамтиды:

1) тақырып 1. Қазақстан Республикасында әртүрлі бұзушылықтары бар балаларға арналған арнайы және жалпы білім беретін мектепке дейінгі білім беру ұйымдары мамандарының жұмысын регламенттейтін нормативтік құқықтық база;

2) Тақырып 2. Орталық жүйке жүйесінің перинаталдық патологиясы;

3) тақырып 3. Сөйлеу функциясының анатомиялық-физиологиялық және психофизиологиялық негіздері;

4) тақырып 4. Логопедиялық массаждың анатомиялық-физиологиялық негіздері

5) тақырып 5. Дизартриялық сөйлеу бұзылыстары

6) тақырып 6. Балалардағы дыбыстың айтылу жағдайын тексеру;

7) 7-тақырып. Сараланған логопедиялық массаж. Босаңсытатын массаж әдістері;

8) тақырып 8. Сараланған логопедиялық массаж. Тоникалық массаж әдістері

9) 9-тақырып. Биологиялық белсенді нүктелерді уқалау;

10) тақырып 10. Құралдық логопедиялық массаж технологиялары;

11) тақырып 11. Дизартрияның әртүрлі формаларында логопедиялық массаж әдістерін қолдану;

12) тақырып 12. Пассивті және белсенді артикуляциялық гимнастика. Қолдар мен саусақтардың функционалдығын дамыту;

13) тақырып 13. Э.И. Скляренко бойынша дизартриясы бар балаларда сөйлеу функцияларын қалпына келтіру әдісі;

14) тақырып 14. Е. В Новикованың массаж зондтары және зондтық массаж технологиясы;

15) тақырып 15. Т.А. Воробьева мен О.И. Крупенчуктің дыбыстарды қоюға арналған және массаж жасау зондтары. Н.Е. Ильякова зондтарының көмегімен жекелеген дыбыстарды қою тәсілдері.

Курстың тақырыбы сапалы және/немесе сандық зерттеу әдістері арқылы логопед-мұғалімдердің кәсіби дамуға қажеттіліктерін талдау негізінде, сондай-ақ арнайы және жалпы білім беретін мектепке дейінгі ұйымдарда, мектепте, ППТК, Қазақстан Республикасының логопедиялық пункттерінде жүргізілетін тәжірибелік-эксперименттік жұмыстардың нәтижелері негізінде жасалды.

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

6. Сөйлеу тілі бұзылыстары бар балаларға түзету көмегі саласында жұмыс істейтін мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының, мектеп, ППТК, логопедиялық пункттердің логопедтері үшін біліктілікті арттыру бағдарламасының мақсаты-әртүрлі сөйлеу тілі бұзылыстары бар балаларға логопедиялық массаж жүргізу үшін тыңдаушыларда бар құзыреттер деңгейін сапалы арттыру және / немесе қызмет көрсету саласында өз бетінше жұмыс істеу үшін қажетті құзыреттерді қалыптастыру болып табылады мамандарда логопедиялық массаж жүргізу бойынша. Бағдарламаның негізгі мақсатына қол жеткізу шағын мақсаттар кешенін іске асыруды білдіреді:

- әр түрлі сөйлеу тілі бұзылыстары бар балаларға корреляциялық көмек көрсету теориясы мен әдістемесі саласындағы тыңдаушылардың білімдерін өзектендіру;

- логопедиялық массаж жүргізу саласындағы тыңдаушылардың

құзыреттеріне сапалы өзгерістер енгізу;

- әр түрлі сөйлеу бұзылыстары бар балаларда логопедиялық массаж жасау үшін қажетті білім, білік және дағдылар кешеніне негізделген тыңдаушыларда бірқатар жаңа құзыреттерді қалыптастыру;
- әр тыңдаушының кәсіби шығармашылық әлеуетін дамыту.

7. Бағдарламаның Міндеттері:

- 1) артикуляциялық аппараттың анатомиялық-физиологиялық құрылымының теориялық негіздерін және сөйлеу бұзылыстарының механизмдерін игеру;
- 2) әртүрлі этиологиядағы сөйлеу бұзылыстарын түзету кезінде логопедтік массажды қолдану саласындағы логопедтердің кәсіби құзыреттілігін арттыру;
- 3) балалар мен ересектердің жас, жеке және клиникалық-педагогикалық ерекшеліктерін ескере отырып, логомассаж жүргізудің практикалық дағдыларын қалыптастыру және жетілдіру;
- 4) кешенді түзету жұмысы жүйесінде логопедиялық массаждың заманауи әдістерін, тәсілдері мен технологияларын меңгеру;
- 5) сөйлеу кемістігінің құрылымына және логопедиялық әсер ету міндеттеріне байланысты массаж техникасын іріктеу және бейімдеу дағдыларын дамыту;
- 6) логопедиялық массаж жүргізу кезінде кәсіби, этикалық және санитариялық-гигиеналық талаптардың сақталуын қамтамасыз ету.

8. Курс аяқталғаннан кейін тыңдаушылар болуы мүмкін:

- 1) жеке тұлғаға бағдарланған және жеке-дара сараланған тәсілдер негізінде түзету-білім беру бағдарламаларын ұтымды таңдауға және іске асыруға қабілетті;
- 2) бұзылыстың құрылымын, сөйлеу тілі бұзылған балалардың өзекті жай-күйі мен әлеуетті мүмкіндіктерін ескере отырып, білім беру-түзету жұмыстарын жоспарлауға дайын;
- 3) кәсіптік қызметте зерттеу міндеттерін қою және шешу үшін арнайы, педагогикалық, психологиялық, лингвистикалық, медициналық-биологиялық білімді іске асыруға қабілетті болуға тиіс.

Аталған құзыреттерді сапалы өзгертуден басқа, курстан өту тыңдаушыларда логопедиялық массаж жүргізу әдістемесін айқындау мақсатында сөйлеу тілі бұзылыстары бар балаларды тексеруге дайындығы, жеке ерекшеліктері мен жасын ескере отырып, логопедиялық массаж жасауға дайындығы және оның тиімділігін бақылауды жүзеге асыру сияқты жаңа кәсіби құзыреттіліктерді қалыптастыруды қамтамасыз етеді.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

9. Бағдарлама 5 модульден тұрады: нормативтік-құқықтық, психологиялық-педагогикалық, мазмұнды, технологиялық және вариативті.

10. Нормативтік-құқықтық модуль:

1) тақырып -1. Қазақстан Республикасында әртүрлі бұзушылықтары бар балаларға арналған мектепке дейінгі білім беру ұйымдары мамандарының жұмысын реттейтін нормативтік құқықтық база.

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығын, Қазақстан Республикасының 2029 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарын бекіту және Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарының күші жойылды деп тану туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 2024 жылғы 30 шілдедегі № 611 Жарлығын, ҚР «Білім туралы» Заңы» (өзгерістермен толықтырулармен 27.12.2019 № 294-VІ., Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің м.а. 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығы (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 14235 болып тіркелген (29.12.2018 № 721 жаңа редакцияда) (бұдан әрі - үлгілік оқу бағдарламасы), Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарын қоспағанда, тиісті типтердегі және түрлердегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығын және т. б. талдау

11. Психологиялық-педагогикалық модуль:

2) тақырып -2. Орталық жүйке жүйесінің перинаталдық патологиясы.

Сөйлеу бұзылыстарының этиологиясы туралы идеялардың даму тарихы, сөйлеу бұзылыстарының пайда болуындағы экзогендік-органикалық факторлардың рөлі, балалардағы сөйлеу бұзылыстарының этиологиясындағы тұқым қуалайтын және әлеуметтік факторлардың көрінісі; сөйлеудің анатомиялық-физиологиялық механизмдері, мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу тілінің даму ерекшеліктері.

3) тақырып -3. Сөйлеу функциясының анатомиялық-физиологиялық және психофизиологиялық негіздері; баланың дамуындағы сөйлеудің рөлі. Сөйлеу мен ойлаудың байланысы.

4) тақырып -4. Логопедиялық массаждың анатомиялық-физиологиялық негіздері. Бас және мойын, ауыз қуысы, мойын, бет пен мойынға қан беру, бас және мойын нервтері.

12. Мазмұндық модуль:

1) тақырып -5. Дизартриялық сөйлеу бұзылыстары. Дизартрия патогенезі, дизартриямен ауыратын балалардың клиникалық-психологиялық сипаттамасы, дизартрияның клиникалық түрлерінің жіктелуі, дизартриядағы сөйлеу бұзылыстарының клиникалық-фонетикалық аспектілері, дизартрия белгілері.

2) тақырып-6. Балалардағы дыбыстың айтылу жағдайын тексеру. Сөйлеуді дамыту диагностикасы, дизартриямен ауыратын балаларды логопедиялық тексеру

13. Технологиялық модуль:

1) тақырып-7. Сараланған логопедиялық массаж. босаңсытатын массаж әдістері; логопедиялық массаж жасауға арналған жалпы ұсыныстар, логопедиялық массаждың негізгі әдістері босаңсытатын массаж жасауға арналған әдістемелік нұсқаулар, иық белдеуі мен мойынның босаңсытатын массажы.

2) тақырып-8. Сараланған логопедиялық массаж. тоникалық массаж әдістері. Тоникалық массаж жасауға арналған жалпы ұсыныстар, бет бұлшықеттерін сергітетін массаж иық белдеуі мен мойынға сергітетін массаж.

3) тақырып-9. Биологиялық белсенді нүктелерді уқалау; акупрессураны жүргізуге арналған әдістемелік нұсқаулар, логопедиялық массажда қолданылатын биологиялық белсенді нүктелер кешендері, фонациялық гимнастикамен біріктірілген акупрессура, жүрекшелерді уқалау,

4) тақырып -10. Құралдық логопедиялық массаж технологиялары; дизартриясы бар балаларда сөйлеу функцияларын қалпына келтіру тәсілі, массаж зондтары және зондтық массаж технологиясы, массаж жасауға және дыбыстарды қоюға арналған сахналау зондтары, сахналау зондтарының көмегімен жеке дыбыстарды қою әдістері.

5) тақырып -11. Дизартрияның әртүрлі формаларында логопедиялық массаж әдістерін қолдану; дизартрияның әртүрлі формаларында түзету әсерінің сараланған жолдары, ригидті синдромдағы логопедиялық массаж жаттығуларының кешені;

б) тақырып -12. Пассивті және белсенді артикуляциялық гимнастика. қолдар мен саусақтардың функционалдық мүмкіндіктерін дамыту, пассивті артикуляциялық гимнастика, белсенді артикуляциялық гимнастика, өзін-өзі массаж, қолдар мен саусақтардың функционалдық мүмкіндіктерін дамыту;

7) тақырып -13. Э.И. Скляренок бойынша дизартриясы бар балаларда сөйлеу функцияларын қалпына келтіру әдісі;

14. Нұсқалық модуль

1) тақырып -14. Массаж зондтары және зондтық массаж технологиясы
Е. В Новикова;

2) тақырып -15. Т.А.Воробьева мен О.И. Крупенчук дыбыстарын массаж жасауға және қоюға арналған сахналау зондтары. Н.Е. Ильякованың зондтарының көмегімен жекелеген дыбыстарды қою тәсілдері.

15. Нұсқалық модульдің тақырыптарын тыңдаушылар кіріспе сауалнамасы барысында анықтайды.

6. Оқу процесін ұйымдастыру

16. Біліктілікті арттыру курстары келесі режимде ұйымдастырылады:

1) күндізгі бөлімде оқу бағдарламасына және курстың жоспарына сәйкес күндізгі оқу түрі (бұдан әрі - ОӘК) Бағдарламаның 1-қосымшасына сәйкес. Күндізгі оқу курсының ұзақтығы - 80 сағат. Күндізгі бір апталық курстарды ұйымдастырған кезде Оқу тақырыптық жоспарда (ОТЖ) сағат

саны екі есе азаяды, сабақтардың тақырыптары мен формасы өзгеріссіз қалады;

2) Бағдарламаның 2-қосымшасына сәйкес курстың тақырыптық оқу жоспарына сәйкес аралас оқыту және оқытудың үш кезеңінен тұрады: күндізгі бөлім - 16 сағат, қашықтық - 8 сағат, тәуелсіз - 48 сағат. Күндізгі оқыту курстың бірінші және соңғы күнінде жүзеге асырылады.

17. Оқу процесіне интерактивті формалар мен оқыту әдістері кіреді: дәріс, семинар, топтар мен жұптардағы практикалық жұмыс, топтық жаттығу, шеберлік сыныбы, конференция, дөңгелек үстел, дәріс үзінділерін көрсету, кейс әдісі, мәселелерді бірлесіп шешу және вебинар, онлайн форум, онлайн режиміндегі кеңес беру және аралас оқыту курсына тындаушының өзіндік жұмысы.

18. Оқу бағдарламасында дәрістер мен зертханалық және практикалық сабақтардың үйлесімі қарастырылған. Дәріс сабақтарының мақсаты:

1) әр түрлі тіл бұзылыстары үшін түзету жұмыстары мен сөйлеу терапиясын ұйымдастыру мен жүргізудегі қазіргі кезеңде тындаушылардың Қазақстан Республикасындағы арнайы білім беру жүйесінің маңыздылығы туралы хабардар болуға ұмтылысы;

2) сөйлеу аппаратының бұлшық еттерінің құрылымы, сөйлеу аппаратының иннервациясының бұзылуы кезіндегі бұлшықеттердің жай-күйі, дизартриялық сөйлеу бұзылыстарының этиопатогенезі, артикуляция органдарының жай-күйіне логопедиялық массаждың физиологиялық әсері туралы білім беру;

3) логопедиялық массажды ұйымдастыру мен жүргізудің гигиеналық талаптары, логопедиялық массаждың негізгі әдістері мен тәсілдері туралы білімдерін бекіту; бұлшықет тонусының бұзылуының типологиясын еркін анықтай алады, дизартриялық сөйлеу бұзылыстары бар балалардың логопедиялық массаждың әдістері мен әдістеріне бағдарланады,

4) баланың бұлшықет тонусының жай-күйіне байланысты массаж кешенін таңдауға сараланған тәсілді жүзеге асыруды бекіту; логопедиялық массаж және пассивті артикуляциялық гимнастика жүргізу дағдыларын, дизартриялық сөйлеу тілі бұзылыстары бар адамдармен түзету жұмысы процесінде логопедиялық массаждың әртүрлі әдістерін қолдану дағдыларын, сөйлеу тілі бұзылыстары бар адамдармен түзету жұмысы процесінде логопедиялық массаждың әртүрлі тәсілдерін қолдану дағдыларын меңгерген.

19. Зертханалық және практикалық сабақтарға топтардағы және жеке-жеке көріністер, презентациялар мен тапсырмалар жиынтығы кіреді:

- 1) ашық сабақтарды базаларда көру және талдау;
- 2) логопедиялық кабинеттердің жабдықтарымен танысу;
- 3) логопедиялық құжаттаманы толтыру үлгілері;
- 4) курс тындаушыларына коучинг;

5) тақырып бойынша әр дәрістің соңында тындаушылардың теориялық білімін бақылау сұрақтары мен тапсырмалары;

б) логопед-мұғалімнің түзету жұмыстарының жеке жоспарларын толтыру, сөйлеу тілі жалпы дамымаған балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау үшін түзету ұйымдарының мамандарына арналған сауалнамалар толтыру;

7) жеке жұмыс;

8) сауалнамалар, тестілеу, бақылау.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

20. Бағдарламаның оқу-әдістемелік кешеніне:

1) арнайы және жалпы білім беретін мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының және мектеп, ППТК, сөйлеу тілі бұзылған балаларға арналған логопедиялық пункттердің логопедтерінің біліктілігін арттыру курстарының бағдарламасы;

2) арнайы және жалпы білім беретін мектепке дейінгі және мектеп білім беру ұйымдарының, ППТК, логопедиялық пункттердің логопедтеріне арналған логопедиялық массаж бойынша нұсқаулық;

3) базада зертханалық-практикалық сабақтар кезеңіндегі тапсырмалар;

4) тыңдалған дәрістердің нәтижелері бойынша сауалнама жүргізу және тестілеу;

5) арнайы және жалпы білім беретін мектепке дейінгі және мектеп білім беру ұйымдары, ППТК, логопедиялық пункттер логопедінің құжаттамасының тізбесі;

6) арнайы білім беру мектепке дейінгі ұйымдарының логопедтері құжаттарының тізімі;

7) презентациялар мен үлестірме материалдар.

8. Оқыту нәтижелерін бағалау

21. Бағалау критерийлеріне сәйкес логопедтер мыналарды көрсетеді:

1) бағдарламада ұсынылған негізгі идеялар туралы білімді игеру және түсіну;

2) идеяларды өзінің практикалық қызметінде қолдану;

3) жаңа тәжірибелерді іске асыру туралы ойлау және одан әрі өзін-өзі дамыту үшін қорытындыларды зерттеу.

22. Тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында дәріс берушілер курстың негізгі тақырыптары бойынша алдын ала тапсырмалар кешенін дайындайды. Тапсырмаларды тыңдаушылар күннің соңына дейін орындап, тексеріп бағалау үшін дәріс берушіге жіберіледі.

Сонымен қоса, сабақтар барысында жедел-сауалнамалар, аралас оқыту режимінде курс үшін аралық тестілеу, тыңдаушылардың дайындаған келесі бағыттар бойынша сөйлеу карталарының бөлімдеріне талдау жүргізіледі: дыбыс айтуы, грамматикалық құрылымы, сөздік қоры, байланыстырып сөйлеуі; құрастырған технологиялық карталар; диагностикалық карталарды толтыру сапасы, циклограмма мониторингі және міндетті түрде рефлексия жүргізіледі.

Өзіндік және бақылау жұмыстарына арналған тапсырмалар,

сауалнамалар, тест тапсырмалары курстың оқу-әдістемелік кешеніне (бұдан әрі - ОӘК) енгізілген.

23. Тыңдаушылардың кәсіби құзіреттіліктерінің қалыптасу деңгейін анықтау үшін, профессорлық-оқытушылар құрамы курстың ОӘК-не кіретін Бағдарлама мазмұнын меңгерудің бағалау өлшемдері мен параметрлерін дайындайды:

Теориялық дайындық:

- логомассаж түрлерін білу (зонд, қолмен).
- массажға көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштерді түсіну.
- анатомиялық негіздерді білу (иннервация, артикуляциялық аппаратты қанмен қамтамасыз ету).
- негізгі массаж әдістерін меңгеру (сипау, ысқылау, дірілдеу, мыжу).

Практикалық дағдылар:

- манекенде немесе серіктесте массаж әдістерін көрсету.
- массаж техникасын дұрыс орындау.
- массажды әртүрлі бұзылуларға бейімдеу (дизартрия, алалия, ЗРР).
- массаж кешендерін өз бетінше құрастыру.

Талдау және рефлексия:

- курстардан кейінгі өз қызметін интроспекциялау (білімді практикада қолдану).
- кейстерді шешу, нақты балалармен түзету жұмыстарын сипаттау.

9. Курстан кейінгі қолдау көрсету

24. Курстан кейінгі қолдау келесідей түрлерде іске асырылады: өзекті мәселелерді талқылау; арнайы және жалпы білім беретін мектепке дейінгі ұйымдардың, логопедтер мен тәрбиешілердің әдістемелік қолдаулары мәселесі жөніндегі пікір мен тәжірибе алмасу; байланыс қауымдастығы аясында жұмыс жүргізу; педагогтердің біліктіліктерінің деңгейіне сәйкес портфолио мазмұнына қойылатын талаптар жүйесін құру. Мұндай ақпараттық банктің болуы педагогтың интеллектуальді мүмкіндігінің жоғарылауына, инновациялық іс-әрекетті іске асыруына ықпал етеді.

10. Негізгі және қосымша әдебиет тізімі

25. Курс бойынша негізгі әдебиеттер:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы
2. Қазақстан Республикасының 2029 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарын бекіту және Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарының күші жойылды деп тану туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 2024 жылғы 30 шілдедегі № 611 Жарлығы.
3. ҚР «Білім туралы» Заңы» (өзгерістермен толықтырулармен

27.12.2019 № 294-VI.).

4. Омірбекова К.К., Оразаева Г.С., Ибатова Г.Б., Тулебиева Г.Н. Логопедия. Алматы, 2025. 530 б.
5. Омірбекова К.К. Сөйлеу тілінің жалпы дамымауында логопедиялық жұмысты ұйымдастыру: Оқу-дістемелік құрал, Алматы, 2020.
6. Ибатова Г.Б. Сөйлеу тілі жалпы дамымаған мектеп жасына дейінгі балалардың сөзжасам дағдыларын дамыту. Философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін жазылған диссерт. Абай атындағы ҚазҰПУ, Алматы, 2023ж.
7. Ибатова Г.Б. Дыбыс айтуды түзетудегі дайындық кезеңіндегі логопедиялық жұмыс: оқу құралы / Ибатова Г.Б. - Алматы, 2019. -95б.
8. Ибатова Г.Б. Дыбыс айтуды түзетудегі машықтандыру кезеңіндегі логопедиялық жұмыс, оқу құралы / Ибатова Г.Б. - Алматы, 2019.- 172б.
9. Ибатова Г.Б. Дыбыс айтуды түзетудегі ажырату кезеңіндегі логопедиялық жұмыс, оқу құралы/ Ибатова Г.Б. – Алматы, 2019.- 92 б.
- 10.Ибатова Г.Б., Мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу тілін қалыптастыру (СТЖД I-деңгей), оқу-әдістемелік құралы/ Ибатова Г.Б. - Алматы, 2019. -96 б.
- 11.Ибатова Г.Б., Ерте жастағы балалардың дамуын диагностикалау, Әдістемелік нұсқау / Ибатова Г.Б. - Алматы, 2014.-84б.
12. Омірбекова К.К., Сөйлеу тілі жалпы дамымаған (2-деңгей) балалармен түзету жұмысын ұйымдастыру, оқу-әдістемелік құралы/ Омірбекова К.К. - Алматы, 2014. -92б.
- 13.Ибатова Г.Б. Сөйлеу тілі жалпы дамымаған III-деңгейдегі балалармен логопедиялық жұмысты ұйымдастыру, Әдістемелік нұсқау/ Ибатова Г.Б. - Алматы, 2015.
- 14.Омірбекова К.К., Сөйлеу тілі жалпы дамымаған (4-деңгей) балалармен логопедиялық жұмыс ұйымдастыру, оқу-әдістемелік құралы, -Алматы, 2015.
15. Архипова Е.Ф. Логопедический массаж при дизартрии. – М.: АСТ, Астрель, 2008. URL: <http://www.e-reading.club/book.php?book=87223>
- 16.Дьякова Е. А. Логопедический массаж: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – 2-е изд., испр. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 96 с. URL: <https://detiangeli.ru/book/logopedmassag.pdf>.
- 17.Дьякова Е.А. 12 критических ошибок в логопедическом массаже. – М., Международный институт речевой патологии. URL: <http://iiosp.com/knigi-posobiya/knigiuchebniki-posobiya/12-kriticheskix-oshibok-v-logopedicheskom-massazhe>.
- 18.Е.Ф. Архипова Коррекционно-логопедическая работа по преодолению стёртой дизартрии у детей. – М: АСТ: Астрель, 2018. URL: <http://ds325nsk.edusite.ru/DswMedia/arhipovaizknlogomassajdoc.pdf>.

26 Курс бойынша қосымша әдебиеттер:

1. Ильякова Н.Е. Постановочные зонды в коррекции

- звукопроизношения: пособие для логопедов дошкольных, школьных и медицинских учреждений / Н.Е. Ильякова. – М.: Издательство ГНОМ и Д, 2005. – 24 с. URL: http://pedlib.ru/Books/2/0409/index.shtml?from_page=2.
2. Логопедия: Учебник для студентов дефектол. фак. пед. вузов / Под ред. Л.С. Волковой, С.Н. Шаховской. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1998. – 680 с. URL: http://pedlib.ru/Books/2/0049/2_0049-192.shtml.
 3. Новикова Е.В. Способ лечения речевых расстройств и набор зондов для массажа мышц артикуляционного аппарата. URL: <http://www.freepatent.ru/patents/2143256>.
 4. Панченко И. И., Щербакова Л. А. Медико-педагогическая характеристика детей с дизартрическими и анартрическими расстройствами речи, страдающих церебральными параличами, и особенности приемов логопедической работы. Нарушения речи и голоса у детей / Под ред. С. С. Ляпидевского и С. Н. Шаховской. – М., 1975. URL: https://studopedia.ru/7_62103_osnovnie-formi-dizartricheskikh-narusheniy-rechi-idifferentsirovannye-puti-korreksionnogo-vozdeystviya.html.
 5. Складенко Э.И. Способ восстановления речевых функций у больных с различными видами дизартрии и дизартрические зонды. URL: <http://www.findpatent.ru/patent/206/2066990.html>.
10. Филичева Т. Б. и др. Основы логопедии: Учеб. пособие для студентов пед. интов по спец. «Педагогика и психология (дошк.)» / Т. Б. Филичева, Н. А. Чевелева, Г. В. Чиркина. – М.: Просвещение, 1989. – 223 с. URL: <https://studfiles.net/preview/1763829/>.
27. Интернет көздері:
[http://www. © 2020 razvivayrech.ru](http://www.©2020razvivayrech.ru)
[https://www. infourok.ru](https://www.infourok.ru)...d
<http://www.cdi-clex.org>.
<http://wordbank.stanford.edu>
<http://idi-k-nam.ru/profile>
<http://www.liveinternet.ru/users/4701016/>
<http://www.biblioclub.ru/book/86975/disser> Cat
<http://subscribe.ru/catalog/socio.edu.logoped>
<https://logopediacentr.ru/logopediya/razvitie-rechi-v-ontogeneze/>
<https://logopediacentr.ru/logopediya/razvitie-rechi-v-ontogeneze/>

1-қосымша

«Логопедиялық массаж: бет пен артикуляциялық аппарат бұлшықеттеріне түзету-педагогикалық әсер ету технологиялары» білім беру бағдарламасына

Күндізгі оқу тәртібінде курстың оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақтардың тақырыптары	Дәрістер	Практ. сабақ	Тренинг	Мастер-класс	ВПЗ	Дөңгелек үстел	Жоба қорғау	Тест	Барлығы
1	Нормативтік-құқықтық модуль	4								4
	1. Қазақстан Республикасындағы түрлі бұзылыстары бар балаларға арналған мектепке дейінгі білім беру ұйымдары мамандарының жұмысын реттейтін нормативтік құқықтық база.	4								4
2	Психологиялық-педагогикалық модуль	8								8
	2. Орталық жүйке жүйесінің перинаталдық патологиясы. Сөйлеу бұзылыстарының этиологиясы туралы идеялардың даму тарихы	2								2
	3. Сөйлеу функциясының анатомиялық-физиологиялық және психофизиологиялық негіздері.	3								3
	4. Логопедиялық массаждың анатомиялық-физиологиялық негіздері. Бас және мойын, ауыз қуысы, мойын, бет пен мойынға қан беру, бас және мойын нервтері.	3								3
3	Мазмұндық модуль	12	2		4			1	1	26
	5. Дизартриялық сөйлеу бұзылыстары. Дизартрия патогенезі, дизартриямен ауыратын балалардың клиникалық-психологиялық сипаттамасы, дизартрияның клиникалық түрлерінің жіктелуі, дизартриядағы сөйлеу бұзылыстарының	4	4		2				6	16

	клиникалық-фонетикалық аспектілері, дизартрия белгілері.								
	6.Балалардағы дыбыстың айтылу жағдайын тексеру. Сөйлеуді дамыту диагностикасы, дизартриямен ауыратын балаларды логопедиялық тексеру	4	4		2				10
4	Технологиялық модуль								40
	7.Сараланған логопедиялық массаж. босаңсытатын массаж әдістері; логопедиялық массаж жасауға арналған жалпы ұсыныстар, логопедиялық массаждың негізгі әдістері босаңсытатын массаж жасауға арналған әдістемелік нұсқаулар, иық белдеуі мен мойынның босаңсытатын массажи.	4	2			1		6	13
	8.Сараланған логопедиялық массаж. тоникалық массаж әдістері. Тоникалық массаж жасауға арналған жалпы ұсыныстар, бет бұлшықеттерін сергітетін массаж иық белдеуі мен мойынға сергітетін массаж.	2	2				1	4	9
	9.Биологиялық белсенді нүктелерді уқалау; акупрессураны жүргізуге арналған әдістемелік нұсқаулар, логопедиялық массажда қолданылатын биологиялық белсенді нүктелер кешендері, фонациялық гимнастикамен біріктірілген акупрессура, жүрекшелерді уқалау,	2			1			3	6
	10.Құралдық логопедиялық массаж технологиялары; дизартриясы бар балаларда сөйлеу функцияларын қалпына келтіру тәсілі			3				1	4
	11.Дизартрияның әртүрлі формаларында логопедиялық массаж әдістерін қолдану; дизартрияның әртүрлі	2	2						4

	формаларында түзету әсерінің сараланған жолдары, ригидті синдромдағы логопедиялық массаж жаттығуларының кешені;									
	12.Пассивті және белсенді артикуляциялық гимнастика. қолдар мен саусақтардың функционалдық мүмкіндіктерін дамыту, пассивті артикуляциялық гимнастика, белсенді артикуляциялық гимнастика, өзін-өзі массаж, қолдар мен саусақтардың функционалдық мүмкіндіктерін дамыту;	2								2
	13.Э.И. Складенко бойынша дизартриясы бар балаларда сөйлеу функцияларын қалпына келтіру әдісі	2								2
5	Нұсқалық модуль									2
	14.Массаж зондтары және зондтық массаж технологиясы (Е. В Новикова);	1								1
	15.Т.А.Воробьева мен О.И. Крупенчук дыбыстарын массаж жасауға және қоюға арналған сахналау зондтары. Н.Е. Ильякованың зондтарының көмегімен жекелеген дыбыстарды қою тәсілдері;		1							1
	Барлығы:	48	18	2	6		2	2	2	80

Ескерту №1: 1 академиялық сағат– 45 минут.

Ескерту №2: Курстан кейінгі кезеңдегі тыңдаушылардың өзіндік жұмыстарының тақырыптары:

Тақырып 1. Сөйлеу тілі жалпы дамымаған балалардың сөйлеу тілі дамуының ерекшеліктері.

Тақырып 2. Мектеп жасына дейінгі сөйлеу тілі жалпы дамымаған балалармен түзеу технологиялары.

Тақырып 3. Сөйлеу тілі жалпы дамымаған балалармен түзету- тәрбиелеу жұмысын ұйымдастыру (1,2,3,4 деңгейлерін- таңдау бойынша).

«Логопедиялық массаж: бет пен артикуляциялық аппарат бұлшықеттеріне түзету-педагогикалық әсер ету технологиялары» білім беру бағдарламасына
2- қосымша

Аралас оқыту тәртібінде курстың оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақтардың тақырыптары	Күндізгі оқу 23 с.				Қашықтықтан оқыту 8 с.			Өзіндік оқу 48 с.	Барл ығы
		Дә ріс тер	Прак т. саба қ	Трен инг	Жоба қорға у	Вебина р	Онлай н- форум	Онлай н – кеңес	Тындауш ының өзіндік оқуы	
1.	Нормативті-құқықтық модуль	2							2	4
	1.Қазақстан Республикасындағы әртүрлі мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған мектепке дейінгі білім беру ұйымдары мамандарының жұмысын реттейтін нормативтік құқықтық база.	2							2	4
2	Психологиялық- педагогикалық модуль									10
	2.Орталық жүйке жүйесінің перинаталдық патологиясы. Сөйлеу бұзылыстарының этиологиясы туралы идеялардың даму тарихы, сөйлеу бұзылыстарының пайда болуындағы экзогендік-органикалық факторлардың рөлі, балалардағы сөйлеу бұзылыстарының этиологиясындағы тұқым қуалайтын және әлеуметтік факторлардың көрінісі		2							10
	3.Сөйлеу функциясының анатомиялық- физиологиялық және					2				

	психофизиологиялық негіздері; баланың дамуындағы сөйлеудің рөлі. Сөйлеу мен ойлаудың байланысы.								
	4. Логопедиялық массаждың анатомиялық-физиологиялық негіздері.							6	
3	Мазмұндық модуль								24
	5.Дизартриялық сөйлеу бұзылыстары. Дизартрия патогенезі, дизартриямен ауыратын балалардың клиникалық-психологиялық сипаттамасы, дизартрияның клиникалық түрлерінің жіктелуі, дизартриядағы сөйлеу бұзылыстарының клиникалық-фонетикалық аспектілері, дизартрия белгілері.		4			1		9	14
	6.Балалардағы дыбыстың айтылу жағдайын тексеру. Сөйлеуді дамыту диагностикасы, дизартриясы бар балаларды логопедиялық тексеру	4				2		4	10
4	Технологиялық модуль								40
	7. Сараланған логопедиялық массаж. босаңсытатын массаж әдістері; логопедиялық массаж жасауға арналған жалпы ұсыныстар, логопедиялық массаждың негізгі әдістері босаңсытатын массаж жасауға арналған әдістемелік нұсқаулар, иық белдеуі мен мойынның босаңсытатын массажы.		2			1		8	11

8.Сараланған логопедиялық массаж. тоникалық массаж әдістері. Тоникалық массаж жасауға арналған жалпы ұсыныстар, бет бұлшықеттерін сергітетін массаж иық белдеуі мен мойынға сергітетін массаж.	2				1			6	9
9.Биологиялық белсенді нүктелерді уқалау; акупрессураны жүргізуге арналған әдістемелік нұсқаулар, логопедиялық массажда қолданылатын биологиялық белсенді нүктелер кешендері, фонациялық гимнастикамен біріктірілген акупрессура, жүрекшелерді уқалау,	2							3	5
10.Құралдық логопедиялық массаж технологиялары; дизартриясы бар балаларда сөйлеу функцияларын қалпына келтіру тәсілі, массаж зондтары және зондтық массаж технологиясы, массаж жасауға және дыбыстарды қоюға арналған сахналау зондтары, сахналау зондтарының көмегімен жеке дыбыстарды қою әдістері.		1			1			3	5
11.Дизартрияның әртүрлі формаларында логопедиялық массаж әдістерін қолдану; дизартрияның әртүрлі формаларында түзету әсерінің сараланған жолдары, ригидті синдромдағы логопедиялық массаж жаттығуларының кешені;	2							2	4

	12.Пассивті және белсенді артикуляциялық гимнастика. қолдар мен саусақтардың функционалдық мүмкіндіктерін дамыту, пассивті артикуляциялық гимнастика, белсенді артикуляциялық гимнастика, өзін-өзі массаж, қолдар мен саусақтардың функционалдық мүмкіндіктерін дамыту;							2	2	
	13.Э.И. Склиренко бойынша дизартриясы бар балаларда сөйлеу функцияларын қалпына келтіру әдісі	2						2	4	
5	Нұсқалық модуль								2	
	14.Массаж зондтары және зондтық массаж технологиясы (Е.ВНовикова);.									
	15.Т.А.Воробьева мен О.И. Крупенчук дыбыстарын массаж жасауға және қоюға арналған сахналау зондтары. Н.Е. Ильякованың зондтарының көмегімен жекелеген дыбыстарды қою тәсілдері;								2	
	Нұсқалық модуль бойынша онлайн кеңес							2	2	
	Барлығы:	14	9			8		4	45	80

Ескерту: 1 академиялық сағат – 45 минут.

Ескерту №2: Курстан кейінгі кезеңдегі тындаушылардың өзіндік жұмыстарының тақырыптары:

Тақырып 1. Сөйлеу тілі жалпы дамымаған балалардың сөйлеу тілі дамуының ерекшеліктері.

Тақырып 2. Мектеп жасына дейінгі сөйлеу тілі жалпы дамымаған балалармен түзеу технологиялары.

Тақырып 3. Сөйлеу тілі жалпы дамымаған балалармен түзету- тәрбиелеу жұмысын ұйымдастыру (1,2,3,4 деңгейлерін- таңдау бойынша).